

Verslag van bevindingen
van de beoordelingscommissie
aspirant - opleidingsscholen 2020

Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS- I) | november 2020

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
1. Inleiding	3
2. Werkwijze van de commissie	4
2.1 Samenstelling van de commissie.....	4
2.2. Het beoordelingsproces	4
2.3 Korte terugblik.....	6
3. Bevindingen.....	7
3.1 Kwaliteit van de aanvragen.....	7
3.2 Dossier en gesprek	7
3.3 Lerende leraar.....	7
3.4 Organisatie.....	7
3.5 Kwaliteitscultuur	7
3.6 Professionalisering	8
3.7 Stand van zaken en te realiseren basiskwaliteit.....	8
3.8 Bestaande aspirant partnerschappen	8
4. Het advies van de commissie	9
5. Tot slot	9
Bijlage 1 Beoordelingscriteria	10
Bijlage 2 Overzicht toekenningen.....	12
Bijlage 3 Overzicht afwijzingen.....	13

1. Inleiding

De afgelopen zes jaar is het aantal opleidingsscholen in Nederland uitgebreid met 59 nieuwe partnerschappen, zogenaamde aspirant-opleidingsscholen. In het primair onderwijs zijn er 16 aspirant-opleidingsscholen bijgekomen, in het voortgezet onderwijs 29 en in het middelbaar beroepsonderwijs 14.

Deze aspirant-opleidingsscholen bieden opleidingsplaatsen aan studenten om hun opleiding tot leraar te volbrengen. Leraren worden steeds vaker opgeleid in een leeromgeving waarin sprake is van intensieve samenwerking tussen lerarenopleidingen en besturen/scholen. Het ministerie van OCW en de sectorraden PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, Vereniging Hogescholen en VSNU hebben de ambitie om van 'Samen Opleiden en Professionaliseren' de norm te maken voor het opleiden van toekomstige leraren. Om het aantal opleidingsscholen uit te breiden is de Regeling tegemoetkoming kosten opleidingsscholen gewijzigd. Hiermee is voorzien in een nieuwe aanvraagronde in het najaar van 2020 voor maximaal dertien nieuwe aspirant-opleidingsscholen: 5 in het primair onderwijs, 6 in het voortgezet onderwijs en 2 in het middelbaar beroepsonderwijs. De subsidieperiode beslaat vier jaar.

De partnerschappen nemen binnen vier jaar na toekenning van de aspirant status deel aan een beoordelingsgerichte peerreview. Hierbij wordt beoordeeld of aan de basiskwaliteit voor Samen Opleiden wordt voldaan. Na een positieve beoordeling volgt de status van erkend partnerschap en toetreding tot aanvullende bekostiging.

2. Werkwijze van de commissie

2.1 Samenstelling van de commissie

Het ministerie van OCW heeft een onafhankelijke commissie van deskundigen in laten stellen. Een van de taken van deze commissie is de beoordeling van de aanvragen van beoogd partnerschappen Samen Opleiden en de advisering daarover aan de minister. Hiervoor is een subcommissie samengesteld. Hierbij is gestreefd naar een evenwichtige verdeling van collegae uit scholen en instituten met betrokkenheid bij Samen Opleiden en Professionaliseren. De aanvragen voor 2020 zijn beoordeeld door 3 leden die in 2019 ook in de commissie zaten en 9 nieuwe commissieleden met kennis van het po, vo en mbo:

- **Petra van Beveren** programmaleider Nieuwe Opleidingsschool Amsterdam (NOA), expert Samen Opleiden & Professionaliseren bij Instituut Archimedes, Hogeschool Utrecht
- **Karin Derksen** strategisch adviseur Academische Opleidingsscholen en kernstaf lid vereniging Ons Middelbaar Onderwijs (OMO).
- **Randy Heilbron** opleidingscoördinator/schoolopleider Alberdingk Thijm OpleidingsSchool (ATOS)
- **Hiske Koldijk** zelfstandig onderzoeker & adviseur met speciale aandacht voor samen opleiden, flexibel en wendbaar leren & organiseren
- **Chris Kroeze**, lerarenopleider bij ILS/HAN en gepromoveerd op de begeleiding van studenten lerarenopleiding door docenten op school;
- **Gonnie Niemeijer** projectleider aspirant opleidingsschool Ommelanden & adviseur/ trainer NHL Stenden Hogeschool
- **Wilske Eurlings-Nijenhuis** Programmaleider PO - Samen Opleiden Regio Arnhem-Nijmegen
- **Loes Nobbe** programmamanager Samenwerkingsverbanden Academie Educatie van de HAN
- **Martin van der Plas** kernteamlid en coördinator Zeeuwse Academische Opleidingsschool (ZAOS)
- **Erwin de Vos** Programmaleider OPLIS, Hogeschool Leiden
- **Jantsje van der Wal**, voormalig projectleider/adviseur Opleiden in de School NHL Stenden;
- **Wilma Weekenstroo**, voormalig projectleider/coördinator Academische Opleidingsschool Oost Nederland;

De commissie wordt voorgezeten door Miranda Timmermans, lector 'Leerkracht' bij pabo Avans Hogeschool, zelfstandig ondernemer en gepromoveerd op een onderzoek naar de kwaliteit van de opleidingsschool.

Het secretariaat van de commissie wordt gevoerd door de Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I).

2.2. Het beoordelingsproces

Het proces om te komen tot beoordeling bestond uit een aantal stappen.

2.2.1 Voorbereidende activiteiten

Voorafgaand aan het indienen van de aanvraag konden (potentiële) aanvragende partnerschappen hun conceptaanvraag voorleggen aan DUS- I voor feedback (voorschouw). Doel was de aanvraag zo kansrijk mogelijk te maken. Hiervan hebben 11 partnerschappen gebruik gemaakt, waarvan 5 uit het po, 5 uit het vo en 1 uit het mbo.

Ter voorbereiding op de voorschouw heeft er een kalibreersessie plaatsgevonden met de medewerkers van DUS- I. Aan de hand van een concept ontwikkelplan is besproken hoe de beoordelingscriteria in het ontwikkelplan uitgewerkt moeten zijn. Deze beoordelingscriteria zijn opgenomen in bijlage 1.

2.2.2 Voorbereiding door commissie

Als voorbereiding op de beoordeling van de aanvragen en de gesprekken met de vertegenwoordigers van het beoogd aspirant partnerschap heeft de commissie twee voorbereidende vergaderingen belegd. In de eerste vergadering zijn beelden bij de beoordelingscriteria gedeeld en is besproken hoe deze zich verhouden tot een aanvraag van een beoogd aspirant partnerschap. In de tweede vergadering is de commissie aan de hand van een concept aanvraag dieper ingegaan op de criteria en wat zij terug wil zien in een aanvraag. Tijdens deze sessie stond centraal 1. welke informatie in het ontwikkelplan aanwezig is (moet zijn) om vertrouwen uit te kunnen spreken dat de basiskwaliteit binnen de projectperiode kan worden bereikt, 2. welke vragen moeten worden gesteld tijdens het gesprek en 3. welke tips/adviezen (op basis van het ontwikkelplan) kunnen worden meegegeven voor de realisatie van het plan. Hierbij is de WACKER-methode gebruikt.¹

2.2.3 Beoordeling aanvragen

Er zijn 14 aanvragen ter beoordeling binnengekomen en in behandeling genomen:

- Voor het po 5, waarvan 4 heringediend, en 1 na beoordeling NVAO;
- Voor het vo 7, waarvan 4 nieuw, 1 heringediend en 2 na beoordeling NVAO;
- Voor het mbo 2, waarvan 1 nieuw en 1 heringediend.

Elke aanvraag is door minimaal 4 personen gelezen: 3 commissieleden en 1 adviseur van DUS- I. Zij hebben zich onafhankelijk van elkaar een beeld van de aanvraag gevormd en dit met elkaar besproken ter voorbereiding op het gesprek met de aanvrager. Elke aanvraag is gelezen vanuit het vertrouwen dat uit het dossier en het gesprek blijkt dat een voldoende aanvraag is ingediend.

¹ WACKER: Waarnemen, Aantekeningen maken, Classificeren, Kwalificeren, Evalueren, Rapporteren

2.2.4 Gespreksdagen

Op 15 tot en met 18 september 2020 heeft de beoordelingscommissie gesprekken gevoerd met 14 partnerschappen. De gespreksrondes duurden steeds 3 uur, waarvan een uur voorbespreking door de commissie, een uur gesprek met het partnerschap (startend met een pitch door de aanvrager) en een uur nabespreking door de commissie. Tijdens de nabespreking heeft de commissie de aanvragen als geheel en per criterium besproken en beoordeeld.

Bij het beoordelen van de aanvragen heeft de commissie zich steeds gericht op het gegeven dat de beoordeling moet uitdrukken dat het aspirant partnerschap de beschreven ontwikkeling naar basiskwaliteit in vier jaar kan realiseren.

2.2.5 Beoordelingsvergadering

Op 22 september 2020 heeft de commissie de beoordelingen van de aanvragen naast elkaar gelegd. Dit heeft een definitieve ranking van de aanvragen en een definitief advies per aanvraag opgeleverd.

Uiteindelijk hebben 13 aanvragen een positief advies gekregen: 5 in het po, 6 in het vo en 2 in het mbo. Bij 1 aanvraag is een negatief advies gegeven. De minister van OCW heeft dit advies van de commissie overgenomen. Zie voor een overzicht van alle toekenningen en afwijzingen bijlage 2 en bijlage 3.

2.3 Korte terugblik

Tijdens de beoordelingsvergadering van 22 september 2020 heeft de commissie het beoordelingsproces geëvalueerd. De commissie is positief over de gemiddelde kwaliteit van de aanvragen. Het lijkt erop dat het nieuwe beoordelingskader en de criteria meer structuur bieden bij het schrijven van een aanvraag en de taal beter aansluit bij de praktijk van samen opleiden. Een uitgebreide terugkoppeling van aandachts- en verbeterpunten staat geformuleerd in hoofdstukken 3 en 4

Bij de inhoudelijke en organisatorische voorbereiding van de beoordelingen en dit verslag is de commissie uitstekend ondersteund door DUS-I.

3. Bevindingen

In dit hoofdstuk worden de bevindingen genoemd die volgens de commissie nog aandacht vragen.

3.1 Kwaliteit van de aanvragen

Het verschil in kwaliteit tussen de aanvragen was klein. De meeste aanvragen voldeden aan de voorwaarden, er was slechts een enkele uitschieter naar boven of naar beneden.

3.2 Dossier en gesprek

Een aanvraag bestaat uit het dossier en het gesprek. Deze twee zijn aanvullend. Een goed dossier moet in het gesprek worden ondersteund. Het is opvallend dat een goed dossier niet altijd recht wordt gedaan in het gesprek en omgekeerd. Advies is te zorgen dat de vertegenwoordigers van het partnerschap verbinding hebben met de aanvraag en een gemeenschappelijke taal spreken.

Ook kwam de gelijkwaardigheid tussen school en opleiding in het gesprek niet altijd goed naar voren. Soms doordat de vertegenwoordiging van de scholen te afwachtend was en soms doordat de vertegenwoordiging van de opleidingen te veel de leiding nam.

3.3 Lerende leraar

Dit waarborg bestaat uit een concrete beschrijving van het beroepsbeeld, de visie op leren en de visie op opleiden. Het is de commissie opgevallen dat in slechts enkele aanvragen alle drie de elementen goed uitgewerkt zijn. Het kwam veel voor dat de visie op leren en die op opleiden door elkaar liepen.

Voor aanvragen die eerder geschreven waren op basis van het oude kader, blijkt het een drempel om de eerder verwoorde visie op samen opleiden te vertalen naar een concrete beschrijving van beroepsbeeld, visie op leren en visie op opleiden.

3.4 Organisatie

Taken, rollen en verantwoordelijkheden zijn in veel aanvragen goed uitgewerkt. De commissie constateert dat goed is nagedacht over de organisatie van samen opleiden.

3.5 Kwaliteitscultuur

Ten opzichte van vorig jaar is de uitwerking van dit onderdeel flink verbeterd. De commissie constateerde dat de aanvragers doen aan kwaliteitszorg op het niveau van het partnerschap en in de meeste gevallen al een beeld hebben van een kwaliteitscultuur of tenminste het belang daarvan. In een enkele aanvraag vormde dit al een congruent geheel met de andere criteria.

3.6 Professionalisering

Professionalisering wordt niet meer als apart waarborg genoemd. Het is daarmee onduidelijk of het nu bij Organisatie of bij Kwaliteitscultuur hoort.

In de ontwikkelplannen is veel aandacht voor de professionalisering op het niveau van de werkvloer op de school, zoals werkplekbegeleiders en schoolopleiders.

De commissie adviseert de professionalisering ook uit te werken voor de betrokkenen van de lerarenopleiding en het management, zoals schoolleiders en instituutsopleiders.

3.7 Stand van zaken en te realiseren basiskwaliteit

In een aanvraag wordt beschreven hoe de basiskwaliteit naar het partnerschap vertaald er uit ziet en wat de stand van zaken is op weg naar het realiseren van deze basiskwaliteit. Op basis van een analyse van beide situaties worden ontwikkelpunten bepaald die worden vertaald in doelen en activiteiten om deze doelen te realiseren.

De commissie constateert dat de ontwikkelpunten niet altijd logisch voortvloeien uit een beschrijving van de stand van zaken en de basiskwaliteit. Hierdoor is lastiger te bepalen of het partnerschap de goede dingen gaat doen om over vier jaar te voldoen aan de basiskwaliteit.

De commissie adviseert om meer aandacht te hebben voor de analyse en de ontwikkelpunten die daaruit voortvloeien. Juist bepaalde ontwikkelpunten en daarvan afgeleide activiteitenplanning zijn randvoorwaardelijk voor het inrichten van de kwaliteitscultuur en de sturing op het partnerschap.

3.8 Bestaande aspirant partnerschappen

In de aanvragen is teruggezien dat al wat langer bezig zijn met samen opleiden af kan doen aan de kwaliteit van de aanvraag als deze wordt ingediend vanuit de bestaande situatie. Advies is om eerst te reflecteren op de bestaande situatie, terug te gaan naar de kern van het partnerschap, en op basis daarvan een nieuwe aanvraag te doen.

4. Het advies van de commissie

Het is de commissie opgevallen dat er soms een groot verschil bestaat tussen het dossier en het gesprek. Zij adviseer aspirant partnerschappen betrokkenen samen te laten werken aan de aanvraag waardoor zij deze beter snappen en er meer binding ontstaat.

5. Tot slot

De commissie spreekt haar hoop uit dat de aspirant partnerschappen hun voordeel doen met de aandachtspunten uit dit verslag. Hiermee kan de samenwerking tussen partners worden versterkt en kan het aspirant partnerschap doorontwikkeld worden.

De commissieleden kijken met plezier terug op het beoordelen van de aanvragen tot aspirant partnerschap samen opleiden. Ze hebben het als een waardevol traject ervaren. Voor de toekomst van het samen opleiden in Nederland, en voor hun eigen ontwikkeling. De commissie heeft een mooi inkijkje gekregen in wat er gebeurt op het gebied van samen opleiden en vond het interessant hierover met elkaar van gedachten te wisselen. Al deze kennis kunnen zij ook weer inzetten binnen hun eigen praktijk.

Bijlage 1 Beoordelingscriteria

Waarborg	Basiskwaliteit over vier jaar	Beschrijving in dossier
<p>Lerende leraar Het partnerschap heeft een gezamenlijk en gedragen beeld van het beroep van leraar en heeft dat vertaald in een visie op leren.</p>	<p>Het partnerschap heeft een geëxpliciteerde visie op het opleiden van aankomende leraren, waarin ten minste een gedeelde visie is opgenomen op de wijze waarop leraren zich ontwikkelen tijdens hun loopbaan. De visie op het opleiden van aankomende leraren sluit aan bij het beroepsbeeld dat het partnerschap heeft van de leraar.</p>	<p>Vertaling van de te realiseren basiskwaliteit ten aanzien van de lerende leraar naar het partnerschap.</p>
		<p>Beschrijving van de stand van zaken ten aanzien van de lerende leraar binnen het partnerschap.</p>
		<p>Beschrijving hoe het partnerschap de basiskwaliteit ten aanzien van de lerende leraar tijdens de subsidieperiode wil realiseren.</p>
<p>Leeromgeving Het partnerschap heeft op basis van haar visie op het leren van de leraar, een samenhangende en consistente leeromgeving gerealiseerd die (aanstaande) leraren ondersteunt in hun leren en ontwikkelproces. Er is sprake van een gezamenlijke verantwoordelijkheid én van verbinding tussen theorie en praktijk.</p>	<p>Er is een gezamenlijk opleidingsprogramma voor verschillende groepen (aanstaande) leraren. Het is transparant hoe dit programma gezamenlijk in de praktijk wordt uitgevoerd. Doelstellingen, programma's en beoordelingswijze zijn vastgelegd. De werkplek in partnerschappen kenmerkt zich door een professionele leeromgeving waar inductie van startende leraren zichtbaar is.</p>	<p>Beschrijving van de stand van zaken ten aanzien van de huidige leeromgeving binnen het partnerschap.</p>
		<p>Vertaling van de te realiseren basiskwaliteit ten aanzien van de leeromgeving naar het partnerschap</p>
		<p>Beschrijving hoe het partnerschap de basiskwaliteit ten aanzien van de leeromgeving tijdens de subsidieperiode wil realiseren.</p>

<p>Organisatie Het partnerschap heeft verantwoordelijkheden, rollen en taken vastgelegd, afgestemd en ingebed in de organisatiestructuur/HRM, zodat deze een adequate basis zijn voor het realiseren van de gezamenlijke visie en de daarmee samenhangende leeromgeving.</p>	<p>Het partnerschap heeft een overleg- en afsprakenstructuur op alle niveaus (strategisch, tactisch en operationeel) waarin de gezamenlijkheid tot uitdrukking komt. De rollen, taken en verantwoordelijkheden van de verschillende actoren binnen het partnerschap zijn vastgesteld en hun expertise is geborgd.</p>	<p>Beschrijving van de stand van zaken van de huidige organisatie binnen het partnerschap.</p>
		<p>Vertaling van de te realiseren basiskwaliteit ten aanzien van de organisatie naar het eigen partnerschap</p>
		<p>Beschrijving hoe het partnerschap de basiskwaliteit ten aanzien van de organisatie tijdens de subsidieperiode wil realiseren.</p>
<p>Kwaliteitscultuur Er bestaat binnen het partnerschap een gedeeld beeld van processen die passen in een kwaliteitscultuur voor het opleiden en begeleiden van (aanstaande) leraren. De cultuur is gericht op het onderhouden en verbeteren van kwaliteit. Het partnerschap maakt daarbij gebruik van verschillende methodieken van onderzoek en onderzoeksuitkomsten, en is in staat om volgende stappen te formuleren en deze te vertalen in een ontwikkelagenda. Dit gedeelde beeld en de ontwikkelagenda worden geconcretiseerd in een kwaliteits(zorg)cyclus (ontwerp – implementatie – interne en externe evaluatie – herontwerp).</p>	<p>Er is een systematiek voor kwaliteitszorg die wordt gebruikt voor het onderhouden van de basiskwaliteit en de continue ontwikkeling van het partnerschap. Onderdeel van de systematiek is dat er gebruik wordt gemaakt van uitkomsten van onderzoek in het kader van de kwaliteitszorg en -ontwikkeling.</p>	<p>Beschrijving van de stand van zaken van de huidige kwaliteitscultuur binnen het partnerschap.</p>
		<p>Vertaling van de te realiseren basiskwaliteit ten aanzien van de kwaliteitscultuur naar het eigen partnerschap</p>
		<p>Beschrijving hoe het partnerschap de basiskwaliteit voor de kwaliteitscultuur tijdens de subsidieperiode wil realiseren.</p>

Bijlage 2 Overzicht toekenningen

Primair onderwijs

	Aanvragende school	Titel aspirantpartnerschap
OS-2020-C-004	Thomas More Hogeschool	Thomas More Opleidingsschool
OS-2020-C-006	Radboud Universiteit, Faculteit Sociale Wetenschappen, Onderwijsinstituut PWO	Radboudunos Universitaire opleidingsschool
OS-2020-C-008	Hogeschool Rotterdam	Aspirant Opleidingsschool Regio Rijnmond Rotterdam (aos3R)
OS-2020-C-010	Stichting Fedra	Opleidingsschool IJmond
OS-2020-C-011	Inholland Pabo	De Noord-Hollandse SamenScholing

Voortgezet onderwijs

	Aanvragende school	Titel aspirantpartnerschap
OS-2020-C-001	Vrijzinnig-Christelijk Lyceum	Vierde Haagse Opleidingsschool (4OLS)
OS-2020-C-002	Stichting openbaar VO Utrecht e.o. (NUOVO Scholengroep)	Partnerschap Samen opleiden en professionaliseren Utrecht (NUOVO)
OS-2020-C-003	St. Achterhoek VO / Chr. College Schaersvoorde	IN* Oost
OS-2020-C-007	Willibrord Stichting	Op Reis
OS-2020-C-012	Meerwegen scholengroep	Meerwegen opleidingsschool (MOS)
OS-2020-C-014	Lentiz Onderwijsgroep	SCOOL

Middelbaar beroepsonderwijs

	Aanvragende school	Titel aspirantpartnerschap
OS-2020-C-005	MBORijnland	Opleidingsschool Rijnland
OS-2020-C-009	Stichting Curio Onderwijsgroep West-Brabant	Curio opleidingsschool

Bijlage 3 Overzicht afwijzingen

Voortgezet onderwijs

	Aanvragende school	Titel aspirant partnerschap
OS-2020-C-013	SCO Delft	Opleidingsschool Delft - Westland (ODW)